

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

17. rujna 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Nadležnost u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja – Uredba (EZ) br. 4/2009 – Članak 3. točka (b) – Nadležnost mjesta uobičajenog boravišta uzdržavane osobe – Regresna tužba koju je podnijelo javno tijelo na koje su prenesena prava uzdržavane osobe”

U predmetu C-540/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odlukom od 5. lipnja 2019., koju je Sud zaprimio 16. srpnja 2019., u postupku

WV

protiv

Landkreis Harburg,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Cour, u svojstvu suca trećeg vijeća, L. S. Rossi (izvjestiteljica), F. Biltgen i N. Wahl, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za njemačku vladu, J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl i E. Lankenau, u svojstvu agenata,
- za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, M. Wilderspin i M. Heller, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 18. lipnja 2020.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. točke (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (SL 2009., L 7, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 5., str. 138. i ispravak SL 2013., L 281, str. 29.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između WV-a, s boravištem u Beču (Austrija), i Landkreisa Harburg (Okrug Harburg, Njemačka) (u daljnjem tekstu: tijelo koje podnosi zahtjev) u vezi s plaćanjem tražbine uzdržavanja WV-ovoj majci, koja ima boravište u Njemačkoj i čija su prava prenesena na to tijelo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Briselska konvencija

- 3 U članku 2. prvom stavku Konvencije od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji (u daljnjem tekstu: Briselska konvencija), navodi se:

„Podložno odredbama ove Konvencije, osobe s domicilom u državi ugovornici, bez obzira na državljanstvo, tuže se pred sudovima te države.”

- 4 Članak 5. točka 2. Briselske konvencije predviđa:

„Osobu s domicilom u državi ugovornici moguće je tužiti u drugoj državi ugovornici:

[...]

2. u predmetima koji se odnose na uzdržavanje, pred sudovima nadležnim za mjesto gdje uzdržavana osoba ima domicil ili uobičajeno boravište.”

Haški protokol

- 5 Haški protokol od 23. studenoga 2007. o mjerodavnom pravu za obveze uzdržavanja koji je u ime Europske zajednice potvrđen Odlukom Vijeća 2009/941/EZ od 30. studenoga 2009. (SL 2009., L 331, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 159.; u daljnjem tekstu: Haški protokol).

- 6 Članak 3. tog protokola, naslovljen „Opće pravilo o mjerodavnom pravu”, određuje:

„1. Obveze uzdržavanja uređuju se pravom države uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, osim ako ovim Protokolom nije predviđeno drukčije.

2. U slučaju promjene uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja, pravo države njegovog novog uobičajenog boravišta primjenjuje se od trenutka nastanka promjene.”

- 7 Članak 10. Haškog protokola predviđa da je pravo javnog tijela da zahtijeva povrat naknade koja je vjerovniku uzdržavanja isplaćena umjesto uzdržavanja uređeno pravom koje vrijedi za to tijelo.

Uredba br. 4/2009

8 Uvodne izjave 8 , 9., 10., 11., 14., 15., 44. i 45. Uredbe br. 4/2009 glase kako slijedi:

- „(8) U okviru Haške konferencije o međunarodnome privatnom pravu, [Europska] Zajednica i njezine države članice sudjelovale su u pregovorima koji su završili 23. studenoga 2007. donošenjem [...] [Haškog protokola]. U ovoj bi se Uredbi stoga trebalo uzeti u obzir [taj] [...] akt.
- (9) Uzdržavana bi osoba trebala imati mogućnost da u državi članici lako dobije odluku koja će automatski biti izvršiva u drugoj državi članici bez ikakvih daljnjih formalnosti.
- (10) Za ostvarivanje tog cilja uputno je izraditi instrument Zajednice u području obveza uzdržavanja u koji bi bile uključene sve odredbe o sporu nadležnosti, sukobu zakona, priznavanju i izvršivosti, izvršenju, pravnoj pomoći i suradnji središnjih tijela.
- (11) Područje primjene ove Uredbe trebalo bi uključiti sve obveze uzdržavanja koje proizlaze iz obiteljskog odnosa ili roditeljstva, braka ili tazbinskog srodstva kako bi se zajamčilo isto postupanje prema svim uzdržavanim osobama. Za potrebe ove Uredbe izraz ‚obveza uzdržavanja‘ trebao bi se tumačiti kao autonoman pojam.

[...]

- (14) Ovom bi se Uredbom trebalo predvidjeti da za potrebe zahtjeva za priznavanjem i izvršenjem sudske odluke koja se odnosi na obvezu uzdržavanja izraz ‚uzdržavana osoba‘ uključuje javna tijela koja imaju pravo postupati umjesto osobe koja ima pravo na uzdržavanje ili zahtijevati povrat naknada koje su uzdržavanoj osobi isplaćene umjesto uzdržavanja. Kad javno tijelo djeluje u tom svojstvu ono bi trebalo imati pravo na iste usluge i istu pravnu pomoć kao i uzdržavana osoba.
- (15) Kako bi se zaštitili interesi uzdržavanih osoba i promicala odgovarajuća sudska zaštita u Europskoj uniji, trebalo bi prilagoditi propise o nadležnosti koji proizlaze iz Uredbe [Vijeća] (EZ) br. 44/2001 [od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)]. Činjenica da je uobičajeno boravište tužene stranke u trećoj državi ne bi više trebala biti razlogom neprimjenjivanja pravila Zajednice o nadležnosti i više ne bi trebalo biti upućivanja na nacionalno pravo. Ovom bi Uredbom trebalo stoga odrediti u kojem slučaju može sud koje države članice imati supsidijarnu nadležnost.

[...]

- (44) Ovom bi Uredbom trebalo izmijeniti Uredbu [br. 44/2001] zamjenjivanjem njezinih odredaba koje se odnose na obveze uzdržavanja. Države članice bi u skladu s prijelaznim odredbama ove Uredbe u stvarima koje se donose na obveze uzdržavanja trebale primjenjivati odredbe ove Uredbe o nadležnosti, priznavanju, izvršivosti i izvršenju odluka te o pravnoj pomoći umjesto odredaba Uredbe [br. 44/2001] od dana stupanja na snagu ove Uredbe.
- (45) Budući da države članice ne mogu u zadovoljavajućoj mjeri ostvariti ciljeve ove Uredbe, tj. uvođenje niza mjera koje će omogućiti osiguranje učinkovite naplate zahtjeva za uzdržavanje u prekograničnim slučajevima i tako olakšati slobodno kretanje osoba u okviru Europske unije te koji se stoga zbog opsega i učinka ove Uredbe mogu bolje ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora. [...]”

9 U članku 1. stavku 1. Uredbe 4/2009 propisuje se:

„Ova se Uredba primjenjuje na obveze uzdržavanja koje proizlaze iz obiteljskog odnosa, roditeljstva, braka ili tazbine.”

10 U članku 2. te uredbe određuje se:

„1. U smislu ove Uredbe:

1. ‚sudska odluka‘ znači odluka u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja koju je donio sud države članice, neovisno o tome kako je odluka nazvana, uključujući rješenje, nalog, presudu, nalog za izvršenje te odluku sudskog službenika o troškovima ili izdacima. Za potrebe poglavlja VII. i VIII. izraz ‚sudska odluka‘ znači i odluka u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja donesene u trećoj državi;

[...]

10. ‚uzdržavana osoba‘ znači svaka fizička osoba koja ima pravo na uzdržavanje ili se na to pravo poziva;

[...]”

11 Članak 3. Uredbe br. 4/2009 glasi kako slijedi:

„U stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja u državama članicama sudsku nadležnost ima:

(a) sud mjesta u kojem tuženik ima uobičajeno boravište; ili

(b) sud mjesta u kojem uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište; ili

(c) sud koji je u skladu sa svojim pravom nadležan za postupke o statusu osobe čiji je predmet o uzdržavanju povezan s tim postupkom, osim ako nadležnost nije utemeljena isključivo na državljanstvu jedne od strana; ili

(d) sud koji je u skladu sa svojim pravom nadležan za postupke o roditeljskoj odgovornosti [ako je zahtjev koji se odnosi na uzdržavanje sporedan u odnosu na te postupke], osim ako nadležnost nije utemeljena isključivo na državljanstvu jedne od strana.”

12 Članak 15. te uredbe, naslovljen „Utvrđivanje mjerodavnog prava”, određuje:

„Pravo mjerodavno za obveze uzdržavanja utvrđuje se u skladu s [Haškim protokolom] u državi članici koju taj instrument obvezuje.”

13 Članak 64. te uredbe, naslovljen „Javna tijela kao podnositelji zahtjeva”, glasi:

„1. Za potrebe zahtjeva za priznavanjem i proglašenjem izvršivosti sudskih odluka ili za potrebe izvršenja sudskih odluka, izraz ‚uzdržavana osoba‘ znači i javno tijelo koja [koje] djeluje u ime fizičke osobe koja ima pravo na uzdržavanje ili javno tijelo koja [koje] ima pravo na povrat naknade koja je isplaćena umjesto uzdržavanja.

2. Pravo javnog tijela da nastupa u ime pojedinca koji ima pravo na uzdržavanje ili da zahtijeva povrat naknade koja je uzdržavanoj osobi isplaćena umjesto uzdržavanja, uređeno je pravom koje vrijedi za to tijelo.

3. Javna institucija može zatražiti priznanje i proglašenje izvršivosti ili zahtijevati izvršenje:
- (a) sudske odluke donesene protiv obveznika uzdržavanja na zahtjev javnog tijela koja [koje] zahtijeva isplatu naknade isplaćene umjesto uzdržavanja;
  - (b) sudske odluke donesene između uzdržavane osobe i obveznika uzdržavanja u visini naknade isplaćene uzdržavanoj osobi umjesto uzdržavanja.
4. Javno tijelo koje traži priznavanje i proglašenje izvršivosti ili izvršenje sudske odluke na zahtjev pribavlja sve dokumente potrebne da bi u skladu sa stavkom 2. dokazala [dokazao] svoje pravo iz kojih je vidljivo da je naknada isplaćena uzdržavanoj osobi.”

Njemačko pravo

- 14 Članak 1601. Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik), naslovljen „Obveznici uzdržavanja”, određuje:
- „Srodnici u ravnoj lozi obvezni su međusobno se uzdržavati.”
- 15 Člankom 94. stavkom 1. prvom rečenicom Sozialgesetzbuch XII. (dvanaesta knjiga Zakonika o socijalnoj sigurnosti, u daljnjem tekstu: SGB XII.), naslovljenim „Prijenos prava na osobu koja na temelju građanskog prava ima obvezu uzdržavanja”, određuje se:
- „Ako osoba koja ima pravo na naknadu tijekom razdoblja u kojem prima naknadu ima pravo zahtijevati uzdržavanje u skladu s građanskim pravom, taj zahtjev prenosi se na ustanovu za pružanje socijalne pomoći do iznosa nastalih troškova zajedno s pravom na informacije u pogledu prava na uzdržavanje.”
- 16 Prema stavku 5. trećoj rečenici članka 94. SGB-a XII., prava ustupljena na temelju stavka 1. prve rečenice tog članka moraju se ostvariti pred građanskim sudovima.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 17 WV-ova majka, smještena u domu za starije osobe u Kölnu (Njemačka), ima pravo na naknadu za uzdržavanje kao izravni srodnik u uzlaznoj liniji, na temelju članka 1601. BGB-a, a koju je dužan platiti WV, koji ima boravište u Beču (Austrija). Međutim, WV-ova majka redovito prima socijalnu pomoć od tijela koje podnosi zahtjev na temelju SGB-a XII. To tijelo ističe da mu je u skladu s člankom 94. stavkom 1. prvom rečenicom SGB-a XII. preneseno pravo korisnika socijalne pomoći u pogledu WV-a za naknade za uzdržavanje koje je primao u korist WV-ove majke od travnja 2017.
- 18 Odlučujući o regresnoj tužbi koju je tijelo koje podnosi zahtjev u pogledu uzdržavanja podnijelo protiv WV-a, Amtsgericht Köln (Općinski sud u Kölnu, Njemačka) smatrao je u prvom stupnju da njemački sudovi nemaju međunarodnu nadležnost za odlučivanje o toj tužbi. Prema mišljenju tog suda, nadležnost koja se temelji na članku 3. točki (b) Uredbe br. 4/2009 može istaknuti samo fizička osoba kojoj se duguje uzdržavanje.
- 19 U žalbenom je postupku Oberlandesgericht Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu, Njemačka) ukinuo prvostupanjsku presudu. Taj je sud smatrao da je izbor koji je na temelju članka 3. točaka (a) i (b) Uredbe br. 4/2009 imala uzdržavana osoba također moglo imati i tijelo koje podnosi zahtjev kao stjecatelj prava na uzdržavanje.

- 20 Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), kojem je WV podnio zahtjev za reviziju protiv odluke Oberlandesgerichta Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu), pita se može li javno tijelo koje je isplatilo socijalnu pomoć istaknuti nadležnost suda mjesta u kojem uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište u skladu s člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009, ako to tijelo na temelju zakonskog prijenosa protiv obveznika uzdržavanja ističe tražbinu koja se temelji na odredbama nacionalnog građanskog prava u vezi s naknadama za uzdržavanje.
- 21 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev najprije navodi da tražbina prenesena tijelu koje podnosi zahtjev ispunjava pretpostavke obveze uzdržavanja u smislu Uredbe br. 4/2009 i da to tijelo takvu tražbinu mora istaknuti u građanskom postupku.
- 22 Smatrajući da regresna tužba tijela koje podnosi zahtjev u području uzdržavanja ulazi u područje primjene Uredbe br. 4/2009, sud koji je uputio zahtjev navodi da je njemačka pravna teorija, iako se Sud u pogledu te uredbe još nije izjasnio o pitanju navedenom u točki 20. ove presude, podijeljena u pogledu odgovora koji na njega treba dati. Naime, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, određeni autori smatraju da na to pitanje treba dati potvrđan odgovor, naglašavajući potrebu za učinkovitim izvršenjem odluka u području obveza uzdržavanja, osobito kako bi se izbjeglo da se obveznik uzdržavanja s boravištem u inozemstvu koristi povlaštenim tretmanom zbog intervencije javnog tijela. Drugi autori pak podržavaju suprotno rješenje, poput onog utvrđenog u presudi od 15. siječnja 2004., Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), koja se odnosi na tumačenje članka 5. točke 2. Briselske konvencije, i koje bi se također moglo primijeniti u kontekstu Uredbe br. 4/2009, a što bi imalo za posljedicu to da se javno tijelo koje putem regresne tužbe želi naplatiti tražbinu uzdržavanja ne može protiv uzdržavane osobe pozvati na nadležnost suda mjesta u kojem navedeni obveznik ima uobičajeno boravište.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev smatra da su, za razliku od odnosa „pravilo/iznimka” kakav prevladava u okviru Briselske konvencije, pravila o nadležnosti predviđena u članku 3. Uredbe br. 4/2009 opća i alternativna pravila o nadležnosti te da stoga imaju istovjetan položaj. Osim toga, i premda članak 2. stavak 1. točka 10. Uredbe br. 4/2009 definira uzdržavanu osobu kao fizičku osobu, navedeni sud smatra da odredbe te uredbe koje se odnose na isplatu tražbina uzdržavanja, osobito njezin članak 64., i ciljevi koji se nastoje postići navedenom uredbom idu u prilog rješenju kojim se osigurava učinkovitost naplate tražbina uzdržavanja, dodjeljujući javnom tijelu kojem su zakonski prenesena prava uzdržavane osobe mogućnost da se pozove na pravilo o nadležnosti predviđeno u članku 3. točki (b) Uredbe br. 4/2009.
- 24 Izražavajući, međutim, dvojbe u pogledu tumačenja koje zagovara, Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Može li se javno tijelo koje je uzdržavanoj osobi isplatilo davanja socijalne pomoći u skladu s propisima javnog prava pozvati na mjesnu nadležnost suda uobičajenog boravišta uzdržavane osobe u skladu s člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009 o uzdržavanju ako regresnu tužbu podnosi kao građanskopravni zahtjev za uzdržavanje koji je podnijela uzdržavana osoba, a koji je zakonski prenesen na to tijelo zbog dodjele socijalne pomoći?”

O prethodnom pitanju

- 25 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita može li javno tijelo – koje putem regresne tužbe traži povrat iznosa koji su na ime uzdržavanja isplaćeni uzdržavanoj osobi te kojemu su prava u pogledu obveznika uzdržavanja zakonski prenesena – istaknuti nadležnost onog suda u kojemu navedena uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište, predviđenu člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009.

- 26 Najprije valja istaknuti da se na temelju elemenata spisa kojima Sud raspolaze može zaključiti da se odredbe Uredbe br. 4/2009 primjenjuju u okviru regresne tužbe koju je podnijelo javno tijelo, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku.
- 27 Naime, kao što to ističu njemačka vlada i Europska komisija, pravo javnog tijela koje djeluje kao podnositelj zahtjeva temelji se na obvezama uzdržavanja koje proizlaze iz obiteljskih odnosa i roditeljstva a koje u glavnom predmetu WV ima prema svojoj majci. Ostvarivanje takvog prava dovodi u pogledu obveznika uzdržavanja do obveze uzdržavanja iz članka 1. stavka 1. Uredbe br. 4/2009.
- 28 Imajući to na umu, valja podsjetiti da s obzirom na to da odredbe o pravilima o nadležnosti treba tumačiti autonomno, osobito vodeći računa o ciljevima i sustavu predmetne uredbe, članak 3. Uredbe br. 4/2009 treba tumačiti uzimajući u obzir njegov tekst, njegove ciljeve kao i sustav čiji je dio (vidjeti u tom smislu presudu od 18. prosinca 2014., Sanders i Huber, C-400/13 i C-408/13, EU:C:2014:2461, t. 24. i 25.).
- 29 Iz teksta članka 3. Uredbe br. 4/2009, naslovljenog „Opće odredbe”, proizlazi da su njime propisani opći kriteriji za dodjeljivanje nadležnosti sudovima država članica koji odlučuju o obvezama uzdržavanja. Za razliku od relevantnih odredaba Briselske konvencije koje je Sud ispitivao u predmetu u kojem je donesena presuda od 15. siječnja 2004., Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), navedeni članak 3. ne sadržava ni opće načelo, poput nadležnosti mjesta boravišta tuženika, ni pravila o odstupanju, koja se moraju usko tumačiti, poput onog predviđenog u članku 5. točki 2. te konvencije, nego nekoliko alternativnih kriterija istovjetnog ranga, kao što to potvrđuje uporaba veznika „ili” nakon navođenja svakog od njih (vidjeti u tom smislu presudu od 5. rujna 2019., R (Nadležnost za roditeljsku odgovornost i obvezu uzdržavanja), C-468/18, EU:C:2019:666, t. 29.).
- 30 Članak 3. Uredbe br. 4/2009 tako nudi uzdržavanoj osobi mogućnost da, kad djeluje u svojstvu podnositelja zahtjeva, svoj zahtjev u pogledu uzdržavanja podnese na temelju odabira između raznih osnova nadležnosti to jest sudu mjesta u kojem se nalazi tuženikovo uobičajeno boravište, u skladu s točkom (a) tog članka 3., ili sudu u kojem ona ima svoje uobičajeno boravište, u skladu s točkom (b) navedenog članka (vidjeti u tom smislu presudu od 5. rujna 2019., R (Nadležnost za roditeljsku odgovornost i obvezu uzdržavanja), C-468/18, EU:C:2019:666, t. 30. i 31.).
- 31 Međutim, budući da tekst članka 3. Uredbe br. 4/2009 ne precizira da uzdržavana osoba mora podnijeti tužbu pred sudovima određenima u točkama (a) i (b), taj članak ne zabranjuje, uz poštovanje ciljeva i sustava te uredbe, da javno tijelo kojem su zakonski prenesena prava navedene uzdržavane osobe može jednom ili drugom od tih sudova podnijeti zahtjev koji se odnosi na obvezu uzdržavanja.
- 32 Kao što su to istaknuli sud koji je uputio zahtjev i sve zainteresirane osobe u ovom predmetu, ni ciljevima ni sustavu Uredbe br. 4/2009 ne protivi se da je za odlučivanje o zahtjevu koji se odnosi na obvezu uzdržavanja koji je u skladu s člankom 3. točkom (b) te uredbe podnijelo takvo javno tijelo, nadležan sud mjesta u kojem uzdržavana osoba ima svoje uobičajeno boravište.
- 33 Naime, kao prvo, za odlučivanje o tom zahtjevu priznati nadležnost suda iz članka 3. točke (b) Uredbe br. 4/2009 u skladu je s ciljevima te uredbe, među kojima je, kao što je to Sud već imao priliku istaknuti, blizina nadležnog suda i uzdržavane osobe i cilj, naveden u uvodnoj izjavi 45. navedene uredbe, da se što je više moguće olakša naplata međunarodnih tražbina za uzdržavanje (vidjeti u tom smislu presude od 18. prosinca 2014., Sanders i Huber, C-400/13 i C-408/13, EU:C:2014:2461, t. 26., 28., 40. i 41. i od 4. lipnja 2020., FX (Zahtjev za obustavu izvršenja tražbine uzdržavanja), C-41/19, EU:C:2020:425, t. 40. i 41.).
- 34 Konkretno, dopustiti mogućnost javnom tijelu – kojemu su prenesena prava uzdržavane osobe – da pokrene postupak pred sudom mjesta uobičajenog boravišta spomenute osobe može osigurati učinkovitost naplate međunarodnih tražbina za uzdržavanje, a što, s druge strane, ne bi bilo moguće kada bi se takvom javnom tijelu uskratilo pravo da se pozove na alternativne kriterije nadležnosti koji

su u korist podnositelja zahtjeva u vezi s obvezama uzdržavanja predviđenima u članku 3. točkama (a) i (b) Uredbe br. 4/2009 u okviru Europske unije i, eventualno, ako tuženik boravi na području treće države.

- 35 U tom pogledu valja osobito istaknuti, kao što je to učinio nezavisni odvjetnik u točkama 38. i 40. svojeg mišljenja, da bi, s obzirom na to da članak 3. točka (a) Uredbe br. 4/2009 primjenu njegovih pravila u području međunarodne sudske nadležnosti ne uvjetuje time da tuženik ima domicil u državi članici, ako se javnom tijelu kojem su prenesena prava uzdržavane osobe ne bi dopustilo da pokrene postupak pred sudom mjesta u kojem potonji ima uobičajeno boravište, kada obveznik tražbina uzdržavanja ima boravište u trećoj državi vjerojatno bi došlo do toga da bi to javno tijelo pokrenulo postupak izvan Unije. Ta situacija, kao i pravne i praktične poteškoće koje iz toga proizlaze, poput onih koje ističe nezavisni odvjetnik u točki 42. svojeg mišljenja, mogle bi ugroziti učinkovitu naplatu tražbina uzdržavanja.
- 36 Štoviše, priznati da javno tijelo kojem su prenesena prava uzdržavane osobe može valjano pokrenuti postupak pred sudom određenim u članku 3. točki (b) Uredbe br. 4/2009 ni na koji način ne mijenja cilj dobrog sudovanja, koji se također želi postići tom uredbom.
- 37 U tom pogledu, kao što je Sud već presudio, taj cilj treba tumačiti ne samo s gledišta optimizacije pravosudne organizacije nego i s obzirom na interes stranaka, bilo da se radi o tužitelju ili tuženiku u sudskom postupku, koje moraju imati mogućnost, među ostalim, lakšeg pristupa pravosuđu i predvidljivosti pravila o nadležnosti (vidjeti presude od 18. prosinca 2014., Sanders i Huber, C-400/13 i C-408/13, EU:C:2014:2461, t. 29. i od 4. lipnja 2020., FX (Prigovor izvršenja tražbine uzdržavanja), C-41/19, EU:C:2020:425, t. 40.).
- 38 Prijenos prava uzdržavane osobe na takvo javno tijelo ne utječe ni na interese obveznika uzdržavanja ni na predvidljivost primjenjivih pravila o nadležnosti, s obzirom na to da potonji mora u svakom slučaju očekivati da će biti tužen bilo pred sudom mjesta u kojem ima uobičajeno boravište bilo pred sudom mjesta uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja.
- 39 Kao drugo, činjenica da je javnom tijelu kojem su zakonski prenesena prava uzdržavane osobe dopušteno pokrenuti postupak pred sudom mjesta njegova uobičajenog boravišta također je u skladu sa sustavom Uredbe br. 4/2009 kao i s njezinom strukturom, kako osobito proizlazi iz njezine uvodne izjave 14.
- 40 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se člankom 64. Uredbe br. 4/2009 predviđa upravo intervencija javnog tijela, kao podnositelja zahtjeva, koje djeluje umjesto osobe kojoj se isplaćuje naknada za uzdržavanje ili kojoj treba isplatiti povrat za davanja isplaćena na ime uzdržavanja. Tako je u skladu s člankom 64. stavkom 1. Uredbe br. 4/2009 takvo tijelo uključeno u definiciju pojma „uzdržavana osoba” u svrhu zahtjeva za priznavanje i proglašenje izvršivosti sudskih odluka ili radi izvršenja odluka, a što je pojam koji, na temelju članka 2. stavka 1. točke 10. navedene uredbe, načelno označava samo fizičku osobu kojoj se duguje ili se navodi da joj se duguje naknada za uzdržavanje. Osim toga i uza sve to, članak 64. stavak 3. točka (a) te iste uredbe precizira da to javno tijelo ima pravo zahtijevati priznanje i proglašenje izvršivosti ili zahtijevati izvršenje sudske odluke koja je na zahtjev javnog tijela donesena protiv obveznika, a kojom se zahtijeva plaćanje davanja isplaćenih na ime uzdržavanja.
- 41 Ta odredba podrazumijeva da je takvo javno tijelo prethodno moglo pokrenuti postupak pred sudom određenim u skladu s člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009 kako bi taj sud mogao donijeti odluku u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja u smislu članka 2. stavka 1. točke 1. navedene uredbe.
- 42 Iz svih prethodno navedenih odredbi proizlazi da, iako se javno tijelo kojem su zakonski prenesena prava uzdržavane osobe ne može samo pozvati na status „uzdržavane osobe” kako bi se utvrdilo postojanje obveze uzdržavanja, ono ipak mora u tu svrhu moći pokrenuti postupak pred sudom

nadležnim s obzirom na uobičajeno boravište uzdržavane osobe na temelju članka 3. točke (b) Uredbe br. 4/2009. Nakon što taj sud donese odluku u državi podrijetla, takvom će se javnom tijelu moći priznati status vjerovnika za potrebe, eventualno, zahtjeva za priznavanje, proglašenje izvršivosti ili izvršenje te odluke u državi u kojoj se u skladu s odredbama članka 64. navedene uredbe zahtjeva priznavanje.

- 43 Naposljetku, priznati da javno tijelo kojem su prenesena prava uzdržavane osobe ima mogućnost istaknuti nadležnost suda predviđenu člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009 također je u skladu s Haškim protokolom, na koji se upućuje u članku 15. te uredbe, u pogledu određivanja prava mjerodavnog u području obveza uzdržavanja. Naime, s obzirom na to da, s jedne strane, članak 3. stavak 1. tog protokola predviđa da se, načelno, obveze uzdržavanja uređuju pravom države uobičajenog boravišta uzdržavane osobe i da, s druge strane, članak 10. navedenog protokola, koji je preuzet u članku 64. stavku 2. navedene uredbe, propisuje da se na pravo na povrat iznosa davanja koja je uzdržavanoj osobi isplatilo javno tijelo na ime uzdržavanja primjenjuje pravo mjerodavno za navedeno tijelo, s obzirom na to da se tom mogućnošću u većini slučajeva – odnosno kada su sjedište javnog tijela i uobičajeno boravište uzdržavane osobe u istoj državi članici – osigurava analogija između pravila o određivanju nadležnog suda i onih o mjerodavnom pravu, prikladnih za rješavanje predmeta u vezi s obvezama uzdržavanja.
- 44 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da javno tijelo – koje putem regresne tužbe traži povrat iznosa koji su na ime uzdržavanja isplaćeni uzdržavanoj osobi te kojemu su prava u pogledu obveznika uzdržavanja zakonski prenesena – može istaknuti nadležnost onog suda u kojemu navedena uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište, predviđenu člankom 3. točkom (b) Uredbe br. 4/2009.

Troškovi

- 45 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Javno tijelo – koje putem regresne tužbe traži povrat iznosa koji su na ime uzdržavanja isplaćeni uzdržavanoj osobi te kojemu su prava u pogledu obveznika uzdržavanja zakonski prenesena – može istaknuti nadležnost onog suda u kojemu navedena uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište, predviđenu člankom 3. točkom (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o [sudskoj] nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja.

Potpisi